

STEVEN SPIELBERG: A BARÁTSÁGOS ÓRIÁS

Az álmok mérnöke

KRÁNICZ BENCE

SPIELBERG KETTŐS ÖNPORTRÉJÁNAK TANULSÁGA: A NAGYSÁG RELATÍV.

Melyik volt Steven Spielberg utolsó igazán emlékezetes műve? Előállt-e az ezredforduló után a rendező olyan filmmel, amely az Indiana Jones-trilógiához fogható közönségkedvencé, vagy a *Schindler listájához* hasonlóan széles körben beszédtémává vált volna, netán egyszer majd filmtörténeti fordulópontként emlegethetjük, mint a *Cápát*? Talán igazságtalan a kérdés, mégis sejteni a választ. És bár Spielberg neve még mindig garanciát jelent a magas színvonalra, a hetvenedik évében járó rendező már nem azzal az ambícióval forgat, hogy túlszárnyalja hajdani önmagát.

A tavalyi, remekül sikerült *Kémek hídjá* után idén egy Roald

Dahl-mese adaptációjával állt elő. A *Szofi és a HABÓ* történetében több, Spielberg szívének kedves motívum akad: a hatalmas képzelőerővel megáldott árva kislányt az első tanítási napon befogadná a spielbergi gyerekhősök osztálya, az unalmas hétköznapiakat felforgató, egyszerre fenyegető és lenyűgöző csodák között pedig az óriásoknak is jut hely egy sereg úrlény, a dinócsorda és az emberevő cápa mellett. Ám ezúttal nemcsak az árvaházból mágikus utazásra induló kiskorúban ismerhetjük föl a gátlásos Spielberg Jr-t, miként az *E.T.*-ben vagy *A Nap birodalmában*, hanem a címszereplőben is.

„Egy másik világ kapuja”

(Ruby Barnhill és Mark Rylance)

A visszahúzódó, magányos óriás önként vállalt feladata, hogy szép álmokat gyártson gyerekeknek és felnőtteknek. A mi világunkból nézve hatalma szinte végtelen, saját közegében, az óriások között viszont maga is csodabogárnak, kitzasztottnak számít, és testileg is kisebb, törekenyebb a többi óriásnál. Nem is ért szót az agresszív, vérszomjas társakkal, inkább egyedül dolgozgat. Talán Spielberg alkotói önképéről árulkodik, hogy a kislány által HABÓnak, vagyis Hatalmagos, Azonáltal Barátságos Óriásnak elkeresztelt figura erődje nem a művész elefántcsonttornya, hanem a megbízható mesterember műhelye, ahol katonás rendben sorakoznak az álomreceptek hozzávalói. Mikor a mese második felében a HABÓ nagyságát az embervilág is felismeri, és vendégül látják az angol királynő palotájában, feszeng és idegennek érzi magát, ám tudja, hogy különleges tudása és pozíciója miatt okkal várnak tőle sokat az emberek – nos, ezt a jelene-

tet is csábító Spielberg hollywoodi státusza felől nézni.

Mindazonáltal *A barátságos óriás* dögunalmas lenne, ha csak a spielbergi tükörképeket leshetnénk. Erről nincs szó, az álmok körül zajló történetnek ugyanis a vizuális megformálása is különleges. Janusz Kaminski képein nem a félig élőszereplős, félig komputeranimált figurákat mozgató technika izgalmas, hanem a méretekkel, arányokkal és felületekkel folytatott játék. Óriásföldre érve elveszítjük a viszonyítási pontokat: amit víztükröknek hiszünk, egy másik tér kapuja csak, megváltozik anyag és levegő viszonya, és ha úgy adódik, fejjel lefelé kell eligazodnunk. Ez a bátor, invenciózus térszerkesztés igencsak ritka a hollywoodi szuperprodukciókban, a kisebb-nagyobb óriások, illetve emberek kapcsolatáról szóló történethez ugyanakkor jól illeszkedik, és nem mellékesen a 3D-nek is értelmet ad – a térhatás ügyes használata egy másik új-hollywoodi rendező mesefilmjével, a Scorsese-féle *A leleményes Hugóval* rokonítja *A barátságos óriást*.

Ám a vizuális furfang sem leplezheti, hogy a sztori nem különösebben kalandos. Az emberek és óriások világa között közvetítő kislány harmadik típusú találkozásai a novellából regényre duzzasztott Dahl-eredetiben sem bővelkednek fordulatokban, Spielberg hősei pedig sajnos nem elég izgalmasak ahhoz, hogy megbűvölve figyeljük csetlés-botlásukat. Hiába Mark Rylance digitalizált mimikája, ha karaktere nem egy bonyolult lélek, és a dickensi árvákhoz képest szinte elkenyetzetett Sophie is meglehetősen érdektelen marad. A reális világunkból érkező commandósok megjelenése Óriásföldön disszonánsnak hat, ahogy nevetetés helyett a szellentős poénok is inkább bizarr hatást keltenek ebben a furcsa, széteső, de részleteiben gyönyörű mesefilmben.

A BARÁTSÁGOS ÓRIÁS (The BFG) – amerikai, 2016. Rendezte: **Steven Spielberg**. Írta: **Roald Dahl** regényéből **Melissa Mathison** és **Christopher Abbott**. Kép: **Janusz Kaminski**. Zene: **John Williams**. Szereplők: **Ruby Barnhill (Sophie)**, **Mark Rylance (HABÓ)**, **Rebecca Hall (Mary)**, **Penelope Wilton (Királynő)**, **Bill Hader (Vérontó)**, **Jemaine Clement (Húsevő)**. Gyártó: **Dreamworks / Amblin / Walt Disney**. Forgalmazó: **Freeman Film**. Szinkronizált. 120 perc.

